

FITXA IDENTIFICATIVA

DADES DE L'ASSIGNATURA

Codi: 36604

Nom: Teoria de còmic: formes i tendències

Cicle: Grau

Crèdits ECTS: 4,5

Curs acadèmic: 2025-26

TITULACIONS

Titulació	Centre	Curs	Període
1333 - Grau en Comunicació Audiovisual	Facultat de Filologia, Traducció i Comunicació	3	Primer quadrimestre
1333 - Grau en Comunicació Audiovisual	Facultat de Filologia, Traducció i Comunicació	4	Primer quadrimestre

MATÈRIES

Titulació	Matèria	Caràcter
1333 - Grau en Comunicació Audiovisual	Complements formatius de caràcter optatiu	OPTATIVA
1333 - Grau en Comunicació Audiovisual	Complements formatius de caràcter optatiu	OPTATIVA

COORDINACIÓ

GUARDIA CALVO ISADORA

RESUM

Teoria de Còmic: Formes i Tendències és una assignatura optativa del Grau en Comunicació Audiovisual.

Estudi del còmic considerat com a gènere comunicatiu tant en les seues facetes específiques (imatge, guió, seqüencialitat, posada en escena, personatges) com en les seues relacions concretes amb els seus contextos culturals i socials. Revisió històrica dels antecedents del còmic com a mode d'expressió autònoma i completa, components narratius del còmic com a sistema de comunicació, la tira de premsa diària, la pàgina dominical, la revista antològica, el comic-book, el quadernet, el tom i la novel·la gràfica. Anàlisi del treball realitzat per una selecció d'autors i autores imprescindibles i l'evolució del còmic als països més significatius del planeta. Revisió i anàlisi dels gèneres més significatius de la història del còmic. Selecció d'obres fonamentals que ha de llegir l'alumnat al llarg del curs.

CONEXEMENTS PREVIS

RELACIÓ AMB ALTRES ASSIGNATURES DE LA MATEIXA TITULACIÓ

No s'ha especificat restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

ALTRES TIPUS DE REQUISITS

No es preveuen altres tipus de requisits.

COMPETÈNCIES / RESULTATS D' APRENENTATGE

-

Capacitat per a actuar defenent una cultura de la pau i respectant els drets fonamentals en els processos de la comunicació, en concret la igualtat entre dones i hòmens en tots els tractaments informatius, interpretatius, sígnicos, dialògics i opinatius de la comunicació.

Capacitat per a desenrotllar un treball personal, siga de creació o d'investigació, posant en pràctica les competències adquirides. Saber plantejar i assumir la responsabilitat d'un projecte propi, encara que davall l'orientació del tutor.

Capacitat per a experimentar i innovar per mitjà del coneixement i l'ús de mètodes i tècniques aplicats.

Que els estudiants hagen desenvolupat aquelles habilitats d'aprenentatge necessàries per a emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia.

Que els estudiants manifesten respecte solidari per les diferents persones i pobles del planeta, així com coneixement dels grans corrents culturals en relació amb els valors individuals i col·lectius i respecte pels drets humans.

Que els estudiants siguen capaços de treballar en equip, de comunicar les pròpies idees i d'integrar-se en projectes comuns destinats a l'obtenció de resultats.

DESCRIPCIÓ DE CONTINGUTS

1. Introducció a la història del còmic: pioners i pioneres

El tema 1 aborda la introducció a l'assignatura, des dels primers prototips en premsa fins a les incipients publicacions. S'identifiquen autors i autores pioneres en el còmic.

2. El llenguatge del còmic: narrativa i estil. L'arquitectura de la pàgina

El tema 2 aborda el llenguatge del còmic en les seues semblances i diferències amb altres llenguatges artístics: cinema, pintura, literatura. Es realitza una anàlisi en profunditat de teòrics i teòriques de la narració en el còmic i com s'ha desenvolupat aquest llenguatge al llarg dels s XX i XXI.

3. El còmic nord-americà de principis de segle XX

El tema 3 aborda de manera específica la producció de vinyetes, tires i pàgines dominicals en els principals mitjans de comunicació nord-americans d'inicis de s. XX. S'atén l'evolució del còmic als EUA com mitjà expressiu i artístic.

4. Els gèneres en el còmic: de superherois a l'underground

El tema 4 fa un recorregut pels diferents gèneres del còmic molt vinculats a la seua producció d'origen: còmic d'aventures, policíac, bèl·lic, superherois, còmic belga, còmic underground i polític, còmic de terror.

5. El còmic europeu

El tema 5 es concentra a atendre la producció artística del còmic a Europa des del s. XIX fins a l'actualitat, passant per les autores i autors principals.

6. El còmic al Japó

El tema 6 aborda la producció del còmic al Japó: tradició, cultura i estils i gèneres en el manga.

7. Còmic i feminisme

El tema 7 aborda la representació de la dona en la producció de còmic, bàsicament marcada per una gran quantitat d'autors i lectors masculins. Des dels orígens fins a l'actualitat, el tema recorre la trajectòria dels cossos i els rols patriarcals. S'identificaran autores i s'analitzen obres que permeten una resignificació d'aquests rols.

8. La novel·la gràfica contemporània a Espanya

El tema 8 atén les noves formes del còmic contemporani, principalment en el cas espanyol: noves autores, relacions entre còmic i realitat i memòria.

Resultats d'aprenentatge

Aquests continguts es plasmaran en els següents resultats d'aprenentatge:

- Desenvolupar un treball creatiu o de investigació.
- Analitzar la rellevància de la creativitat de les imatges.
- Escriure textos adaptats al mitjà.
- Escriure guions adaptats al mitjà.
- Aplicar recursos i procediments d'ideació gràfica.

VOLUM DE TREBALL (HORES)

ACTIVITATS PRESENCIALS

Activitat	Hores
Teoria	45,00
Total hores	45,00

ACTIVITATS NO PRESENCIALS

Activitat	Hores
Assistència a altres activitats	7,50
Elaboració de treballs individuals o en grup	50,00
Estudi i treball autònom	10,00
Preparació de classes	0,00
Preparació d'activitats d'avaluació	0,00
Resolució de casos pràctics	0,00
Total hores	67,50

METODOLOGIA DOCENT

Activitats presencials

La docència presencial seguirà les següents metodologies:

- **Lliçó magistral:** el professorat exposarà a l'aula els continguts teòrics proposats en els continguts de l'assignatura mitjançant recursos bibliogràfics i visuals.
- **Exposició en aula i treballs per grups:** l'alumnat exposarà treballs grupals de caràcter creatiu desenvolupats a l'aula.
- **Estudi i anàlisi de casos:** L'alumnat exposarà en aula treballs de recerca propis sobre obres i autors i autores relacionats amb els continguts de l'assignatura.

Activitats no presencials:

L'alumnat desenvoluparà les següents activitats no presencials:

- **Estudi i treball autònom:** Activitats de caràcter autònom que inclouen: consulta, tutories i estudi bibliogràfics.
- **El·laboració de treball individual o en grup:** Preparació de l'exposició individual i de grup.
- **Assistència a altres activitats:** Activitats de caràcter cultural com a visita a exposicions sobre Còmic.

Innovació educativa

Aquesta assignatura s'adscriu al projecte d'innovació educativa Cód. 3320651 Fomentar la perspectiva de gènere en la docència universitària. Co-docència i aprenentatge col·laboratiu per la igualtat i segueix les activitats aprovades sobre aquest tema pel Servei de Formació Permanent i Innovació Educativa (SFPIE), entre les quals destaquen: 1. Implantar metodologies docents proactives, en el si de l'equip, que incentiva la motivació de l'estudiantat cap a l'aprenentatge des d'un enfocament de gènere; 2. Crear recursos curriculars des d'una perspectiva de gènere.

Objectius de Desenvolupament Sostenible

Aquesta assignatura té en compte especialment els següents Objectius de Desenvolupament Sostenible:

- **ODS 4, Educació de qualitat.** Meta 7, que l'alumnat adquireixi els coneixements teòrics i pràctics necessaris per a promoure el desenvolupament sostenible, els drets humans, la igualtat de gènere, la promoció d'una cultura de pau i no violència, la ciutadania mundial i la valoració de la diversitat cultural, i la contribució de la cultura al desenvolupament sostenible.
- **ODS 5, Igualtat de gènere.** Meta 1, posar fi a totes les formes de discriminació contra totes les dones i les nenes a tot el món.

AVALUACIÓ

El sistema general de qualificacions seguirà el Reglament d'avaluació i qualificació de la Universitat de València per a títols de grau i màster, aprovat pel Consell de Govern el 30 de maig de 2017 (ACGUV 108/2017).

Avaluació en la primera convocatòria

- **Prova escrita final (60%).** És recuperable en segona convocatòria. La prova escrita final consistirà en un treball individual de recerca sobre alguns dels aspectes vistos en els continguts de l'assignatura. S'adequarà a les instruccions especificades pel professorat.
- **Presentació d'esquemes, resums i textos proposats (40%).** És recuperable en segona convocatòria. La presentació d'esquemes, resums i textos proposats consistirà en el

treball grupal de caràcter exploratori, creatiu i procesual sobre la creació d'una obra de còmic. Constarà d'esbossos, guions, esquemes i textos que permetin desenvolupar l'obra. Es valorarà principalment el procés de treball per sobre de l'obra final.

És necessari obtenir un 5 sobre 10 en totes dues proves per a superar l'assignatura

Avaluació en la segona convocatòria

L'avaluació en segona convocatòria mantindrà, si fora el cas, les qualificacions obtingudes en els blocs aprovats en la primera. L'avaluació dels blocs suspesos o no presentats es realitzarà del següent mode:

- **Prova escrita final (60%).** La prova escrita final consistirà en un treball individual de recerca sobre alguns dels aspectes vists en els continguts de l'assignatura. S'adequarà a les instruccions especificades pel professorat.
- **Presentació d'esquemes, resums i textos proposats (40%).** La presentació d'esquemes, resums i textos proposats consistirà en el treball individual de caràcter exploratori, creatiu i procesual sobre la creació d'una obra de còmic. Constarà d'esbossos, guions, esquemes i textos que permetin desenvolupar l'obra. Es valorarà principalment el procés de treball per sobre de l'obra final.

És necessari obtenir un 5 sobre 10 en totes dues proves per a superar l'assignatura.

Observacions

- Tant en l'examen com en la resta de proves, exercicis o treballs escrits s'exigirà correcció ortogràfica i gramatical. Cada falta comportarà una reducció de la qualificació obtinguda, que pot arribar fins al suspens.
- En el cas de comprovar-se plagi en un treball d'avaluació, aquest es podrà puntuar amb la qualificació numèrica de zero, amb independència del procediment disciplinari que es pugui incoar i, si escau, de la sanció que sigui procedent d'acord amb la legislació vigent.
- L'honestedat intel·lectual és vital en les comunitats acadèmiques, i per a la justa avaluació del treball de l'estudiantat. Tots els treballs presentats en aquest curs han de ser d'autoria original. No s'admetran treballs en els quals es faci ús de col·laboració fraudulenta o la composició amb l'ajuda d'intel·ligència artificial (ChatGPT o altres), excepte si la seva utilització forma part dels continguts de l'assignatura o està autoritzada pel professorat que la imparteix.

BIBLIOGRAFIA

Referències bàsiques:

- EISNER, Will (1988): *El cómic y el arte secuencial*. Norma Editorial, Barcelona
- EISNER, Will (1988): *La narración gráfica*. Norma Editorial, Barcelona
- McCLOUD, Scott (2008): *Entender el cómic: el arte invisible*. Astiberri, Bilbao
- McCLOUD, Scout (2001): *La revolución de los Comics*. Norma Editorial, Barcelona

Referències complementàries:

- BORDES, Enrique (2017): *Cómic: arquitectura narrativa*, Cátedra, Madrid.
- FRANC, Isabel (ed). (2017). *Las humoristas. Ensayo poco serio sobre mujeres y humor*, Barcelona: Icaria.
- MCCAUSLAND, Elisa (2017): *Wonder Woman, el feminismo como Superpoder*. Errata Naturae, Cantabria
- MACCAUSLAND, Elisa y SALGADO, Diego (2024): *Viñetaria. Historia Universal de las Autoras de Cómic*. Cátedra, Madrid.
- VILA, Marika. (2024). *Desokupar el cuerpo. Las voces de las autoras en el cómic español*, Madrid: Ediciones Marmotilla.